

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

В. Громадянське виховання учнів в умовах українського державотворення // Рідна школа. – 1996. – №3.

3. Кін Джон. Громадянське суспільство. Старі образи, нове бачення. Переклад з англ. – Київ: “К.І.С.” / “АНОД”, 2000. – С. 78

4. Колодій А. Історична еволюція громадянського суспільства та уявлень про нього (формування ідеалу) // www.ji.lviv.ua/n21texts/kolodij.htm

5. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект) // Шлях освіти. – 2000. – №3.

6. Цимбалістий Б. Тавро бездержавності. Політична культура українців. – К.: 1994. – С. 58.

7. Alexis de Tocqueville. Democracy in America. Edited and abridged by R.D. Heffner. – New York: Penguin Books, 1984. – P. 198.

Світлана Омельченко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки
Слов'янського державного педагогічного університету,
докторант
Луганського національного педагогічного університету
імені Тараса Шевченка

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

Автором висвітлено теоретико-методологічні аспекти здорового способу життя учнів загальноосвітніх закладів. Подано комплексний аналіз взаємодії соціальних інститутів з метою зміцнення здоров'я підлітків. Охарактеризовано механізми функціонування відкритої соціально-педагогічної системи, яка покликана розв'язати завдання ефективної соціалізації особистості.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема формування особистості належить до фундаментальних у педагогічній, соціальній, політичній, культурній сферах життя. Дедалі більше суспільство стає людиноцентристським. Саме тому в полі нашої уваги повинні перебувати як базові, так і нові підходи до визначення пріоритетних завдань сприяння гармонійному розвитку фізичного, інтелектуального, психічного, духовно-морального, соціального здоров'я підростаючого покоління. Незважаючи на те, що цінність здоров'я у всі часи є досить велика і не потребує наукових переконань, активна життєва позиція, спрямована на його збереження та укріплення, у багатьох людей не відповідає розумінню важливості даної проблеми. У зв'язку з цим гостро постає завдання формування здорового способу життя як умови збереження української нації, перспективи справжнього духовного оновлення наступних поколінь, запоруки якісних перетворень у масштабах держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття. На нашу думку, надзвичайно важливим є аналіз підходів, концепцій, поглядів видатних філософів, психологів, педагогів на розкриття понять “здоров'я” та “здоровий спосіб життя”.

У сучасній науці спостерігається тенденція до інтеграції знань, комплексного аналізу тих чи інших явищ об'єктивної реальності, посиленню зв'язків між науками та науковими напрямками. Перед вченими дедалі частіше виникають проблеми, що виходять за рамки конкретного дослідження “ тобто методологічні. Тому для нашої роботи необхідним є визначення теоретико-методологічних аспектів здорового способу життя з метою розробки системи його формування у школярів.

Системний аналіз філософської, соціально-педагогічної, психологічної, медичної, валеологічної літератури доводить, що сьогодні

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

триває новий етап у науковому дослідженні феномену здоров'я. Проблема здоров'я активно розроблялася відомими філософами, культурологами, психологами В. Казначеевим, В. Клімовою, В. Скумніним, Є. Спірним, І. Фроловим, В. Леві, А. Маслоу.

Не можна залишити поза увагою роботи М. Амосова [2], Г. Апанасенко [7], І. Аршавського, В. Волкова, Т. Данилюк, Л. Звиняковського, М. Саричева, що присвячені медико-біологічним особливостям зміцнення здоров'я підрастаючого покоління.

Такі вчені, як: В. Бобрицька, М. Болотова, І. Брехман, Є. Булич, Е. Белік, М. Гончаренко, М. Гриньова, І. Мурахов – присвятили свої праці валеології – науці про здоров'я людини.

Важливе значення та неабиякий інтерес мають для нас дисертаційні дослідження сучасних педагогів: В. Горашука, А. Дубогай, С. Кириленко, С. Лапаєнко, С. Свириденко, С. Тищенко, Н. Хамської, В. Шахненко, в яких розкриваються різні аспекти формування культури здоров'я та здорового способу життя учнів [1].

На жаль, наша педагогічна наука майже не має відпрацьованих наукових підходів щодо обґрунтування теоретико-методичних основ функціонування відкритої соціально-педагогічної системи формування здорового способу життя школярів.

У зв'язку з цим для нас велику цінність становлять фундаментальні роботи з соціальної педагогіки І. Звереві, А. Капської, Л. Коваль, О. Кузьменко, Л. Лавриненко, В. Оржеховської, С. Марченка.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Поняття “здоровий спосіб життя” характеризується багатогранністю та неоднорідністю. У ньому відображено фундаментальні біологічні, соціальні, психічні та духовні сторони буття людини у світі. Визнаємо, що довгий час проблема здоров'я залишалася суто медичною та психологічною. Поступово здоров'я набуває значення складного і глобального соціокультурного явища, починають говорити не про окремі технології оздоровлення, а про “політику здоров'я”. У цьому контексті виникає науковий вакуум, який необхідно заповнити методологічними концепціями, теоретичними положеннями, практичними розробками, що сприяли б ефективному просуванню процесу формування здорового способу життя учнів сучасного суспільства.

Таким чином, визначені нами завдання дослідження нелегко розв'язати, але та позитивна концепція, що відпрацьована на фундаментальних

положеннях філософів, психологів, педагогів щодо формування здорового способу життя підрастаючого покоління, переконує в необхідності та доцільності її реалізації, викликає оптимізм та віру в її результати.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах радикальних змін, що відбуваються в усіх сферах життєдіяльності суспільства, постають нові завдання щодо виховання та соціалізації особистості. Особливої уваги набуває проблема зміцнення та збереження здоров'я підрастаючого покоління. Причому ця проблема постає перед нами як медична, психологічна, педагогічна, соціальна.

Сьогодення вимагає розробки ефективних педагогічних систем, програм, форм, засобів, методів, індивідуальних технологій оздоровлення, різноманітних освітньо-оздоровчих послуг, нетрадиційних форм і методів корекції, збереження, удосконалення здоров'я, новітніх технологій формування здорового способу життя.

Детальний аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури дозволяє нам зробити певні методологічні висновки, які допоможуть визначитися зі стратегією та тактикою подальшого дослідження.

Наша робота не передбачала всебічного вивчення проблеми формування здорового способу життя у філософській літературі, оскільки метою було проаналізувати базові положення про сутність здоров'я та здоровий спосіб життя у різні соціально-економічні епохи з точки зору еволюції людської свідомості.

Оглянувши багато спроб видатних вчених-психологів, педагогів, валеологів, лікарів, педагогів-реабілітологів вибудувати завершену систему уявлень про стан здоров'я та здоровий спосіб життя вважаємо, що навіть переконливі теорії, концепції, програми, методики, технології, моделі та еталони досліджень не в змозі включити багатоаспектність та комплексність цих понять.

Феноменологія здоров'я багатогранна. Вона зближує кордони тілесного та духовного, біологічного та соціального, індивідуального та глобального. Культурно-історичні епохи по-різному визначають сутність здоров'я та здорового способу життя. Ми ж звернули увагу на ті аспекти, які залишаються актуальними та стабільними впродовж століть і мають надзвичайне значення наукове та практичне для сьогодення, а саме:

- цілісність людської особистості виявляється, насамперед, у взаємозв'язку і взаємодії психічних

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

і фізичних сил організму. Гармонія психофізичних сил підвищує резерви здоров'я, яке має специфіку проявлятися на фізичному, психологічному та соціальному рівнях.

- Спосіб життя, у всі часи трактується як тип життєдіяльності людини, основними параметрами якого є праця, побут, суспільно-політична та культурна діяльність, різноманітні звички та поведінка. Якщо їх організація і зміст сприяють зміцненню здоров'я, то можна говорити про реалізацію здорового способу життя. Здоровий спосіб життя розглядаємо як сукупність видів діяльності, які забезпечують оптимальну взаємодію індивіда з навколишнім середовищем. Здоровий спосіб життя інтегрує взаємозв'язок здоров'я та способу життя, тісно пов'язаний з особистісно-мотиваційною сферою людини; соціальними, фізичними, психологічними міжособистісними та здібностями [2].

Отже, здоровий спосіб життя розглядаємо як взаємодію, взаємозалежність певних аспектів життя: фізичного, інтелектуального, емоційного, соціального, морального, особистісного; як етап повного фізичного, психічного, соціального здоров'я та благополуччя людини; як потребу та вимогу часу; умову й основу гармонійного життя та щастя; діяльність людини в напрямку зміцнення індивідуального та суспільного здоров'я.

Теоретичні дослідження дозволили встановити основні методологічні підходи у вивченні проблеми взаємодії соціальних інститутів суспільства у формуванні здорового способу життя школярів. Структура цих підходів включає такі, необхідні для розв'язання завдань дослідження компоненти:

- ціннісні орієнтації особистості, що найбільш актуальні в юності, визначаючи стратегію поведінки на все життя, повинні стати у педагогічній практиці стратегічними орієнтирами побудови систем, програм, методик, технологій формування здоров'я і здорового способу життя школярів. Це зумовлено тим, що ціннісні стратегічні орієнтири виступають як сукупність найважливіших життєвих цілей, які мають тривалу основу. Ступінь тривалості визначається терміновістю мети, яка вираховується проміжком часу від моменту постановки до реалізації. Тому етап формування здоров'я і здорового способу життя людини має певні вікові й часові межі [3].

- Розвиток рухової сфери школярів є одним з найважливіших складників здоров'я і здорового способу життя. Це пов'язано з тим, що рухова функція виступає у двох ролях. З одного боку, у ролі організуючої і енергостворювальної основи

живої системи, оскільки відповідно до системного підходу, існування будь-якого біологічного об'єкта можливе тільки завдяки взаємодії компонентів, що його створюють, головною функціональною ознакою якого є рух. Тому рух здійснює свій регулювальний вплив на психічний стан індивіда, стимулює та зміцнює механізм формування у людини ідей, мотивів, потреб, цілепокладання, структури поведінки та інших суб'єктивних проявів особистості. Одночасно цей фактор впливає на ступінь прояву ряду біологічних і соціально-економічних характеристик, які, своєю чергою, детермінують стан рухової компоненти. І як результат існування тісного зв'язку даного фактора з такими показниками, як фізичний розвиток, рухова підготовленість, рівень загартування, рівень освіченості й культури.

- Сфера фізичної культури та спорту в системі соціальних інститутів повинна виконувати багато інноваційних функцій і охоплювати всі вікові групи школярів. Це пов'язано з тим, що поліфункціональний характер фізичної культури, спорту, загартування – виявляється у розвитку фізичних, естетичних і моральних якостей людської особистості, в організації навчально-виховної та суспільно-соціальної корисної діяльності, дозвілля населення, у профілактиці хвороб, шкідливих звичок, фізичної та психо-емоційної рекреації та реабілітації, комунікації, без яких неможливе оптимальне формування здоров'я і здорового способу життя підростаючого покоління.

- Здоров'я і здоровий спосіб життя школярів передбачають соціальний їх добробут. Під цим розуміємо свободу виявлення біологічних і соціальних можливостей людини та їх втілення у дійсність. Критеріями соціального добробуту школярів необхідно вважати, по-перше, якість виконання ними своїх соціальних функцій і, по-друге, те, наскільки комфортно вони себе почувають у соціумі. Основною соціальною функцією школяра є навчально-виховна діяльність, а основними видами соціуму – родина, "мала" дитяча група, шкільний колектив, позашкільні фізкультурно-оздоровчі та спортивні організації, клуби, центри. Ці критерії повинні увійти до структури оптимальних взаємовідношень соціальних інститутів формування здоров'я і здорового способу життя школярів [4].

- Системний аналіз педагогічних моделей формування здоров'я і здорового способу життя людини дозволив з'ясувати, що більшість з них розроблено на основі реалізації кореляційних зв'язків таких структурних блоків, як "біологічна характеристика людини", "психо-емоційна

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

структура особистості”, “природні фактори”, “соціальні умови життя і виховання”, “загартування”. Наукова доктрина їх практичного використання дозволяє визначити ці моделі, як загальну “інтегрально-адаптивну модель” формування здоров'я і здорового способу життя людини. Проте ця модель вимагає подальшого дослідження в аспекті її використання в системі соціальних інститутів освіти, виховання, оздоровлення учнів загальноосвітніх закладів.

У результаті філософських теоретичних узагальнень було сформульовано такий методологічний аспект, як форма аналітико-статистичної обробки результатів дослідження, яка дозволяє:

- систематизувати явища, що спостерігаються в рамках досліджуваного процесу;
- визначити найбільш загальні тенденції досліджуваного процесу;
- виявити причинно-наслідкові зв'язки між окремими явищами досліджуваного процесу;
- виявити причинно-наслідкові залежності досліджуваного процесу з іншими соціальними педагогічними, психологічними, медико-біологічними процесами і явищами;
- виявити провідні та другорядні фактори, що впливають на досліджуваний процес розвитку зміцнення та збереження здоров'я людини, формування здорового способу життя;
- знайти науково-практичні шляхи засоби, методи, методики, технології, програми, педагогічні системи розв'язання цієї проблеми, що стоїть перед соціальними інститутами освіти, виховання і оздоровлення підростаючого покоління України;
- встановити системи функціональних зв'язків у структурі соціальних інститутів освіти, виховання і оздоровлення школярів, які підлягають контролю, управлінню, стимулюванню з метою підвищення їх ефективності.

Таким чином, матеріали дослідження дозволяють створити концептуальну педагогічну модель формування здорового способу життя школярів. Основним методологічним принципом побудови цієї моделі є об'єктивне уявлення про ієрархічну структуру здоров'я людини, в якій можна виділити домінуючі, провідні, детермінуючі, константні фактори та генотип, біологічне і соціально-економічне середовище, систему соціально-особистісних цінностей людини. До перших належать інтереси, мотиви, потреби, настанови, ціннісні орієнтири; до других – руховий режим; до третіх – раціональний режим харчування та водно-сольового обміну; до четвертих – оптимальна реакція на подразники

зовнішнього світу, стійкість до стресів. Одночасно можна констатувати, що соціально-педагогічний процес формування здоров'я, виховання здорового способу життя школярів є складне, соціально-економічне, психологічне, медико-біологічне та фізкультурне-оздоровче явище, закономірності якого ще не вивчені [5].

В умовах сучасного суспільства формування здорового способу життя учнів виступає не тільки протидією негативним наслідкам цивілізації та екологічної ситуації, а й елементом виховання та соціалізації особистості учнів загальноосвітніх шкіл України.

Виходячи з вищезазначеного, можемо спроектувати подальшу роботу. На нашу думку, формування здорового способу життя є глобальною проблемою держави, і покладається тільки на загальноосвітні навчальні заклади в реалізації цих завдань замало. Вважаємо, постала необхідність створення відкритої соціально-педагогічної системи взаємодії різних соціальних інститутів суспільства з метою ефективного впровадження нових технологій здоров'я-зберігаючої педагогіки щодо зміцнення і збереження здоров'я підростаючого покоління. Причому, взаємодія соціальних інститутів у процесі формування здорового способу життя учнів повинна забезпечувати реалізацію змісту принципу природовідповідності; впровадження основних положень фелісології виховання; врахування, визначених нами джерел здоров'я. Звертаючись до реалій сьогодення, помічаємо девальвацію цінності особистості у сучасній дегуманізованій культурі, хоча в межах гуманістичної антропології та традицій філософії саме людина та її здоров'я повинні сприйматися як найбільша величина планетарного масштабу. Соціальна ідея духовно-морального та здорового способу життя поступово набуває національно-державного значення. Саме така глобальна ідея може об'єднати навколо себе не тільки здорові сили суспільства та організації, що її втілюють в життя, а й країни, які вважають оздоровлення нації основою державної політики.

Для розв'язання завдань ефективної соціалізації особистості, формування здорового покоління вчені і практики аналізують можливості оптимізації соціально-педагогічного процесу, виявляють шляхи досягнення поставлених цілей та вищезазначеної мети.

Взаємодія соціальних інститутів характеризується наявністю певних механізмів, за допомогою яких не тільки досягаються соціальні суперечності та конфлікти, а й координуються зусилля, досягається консенсус

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

щодо поставленої мети та завдань. У нашому випадку, метою організованої взаємодії є формування здорового способу життя підростаючого покоління і, як наслідок цього, збереження здоров'я нації та суспільний розвиток.

Взаємодія соціальних інститутів і науково-практичні засади створення та функціонування відкритої соціально-педагогічної системи є теоретичною основою формування здорового способу життя учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Також ми беремо до уваги традиції селища та школи, визначаючи їх як системоутворювальний компонент формування здорового способу життя підростаючого покоління в межах чітко окресленого простору [6].

Таким чином, спробуємо довести, що тільки за умов функціонування відкритої соціально-педагогічної системи можна розв'язати будь-які завдання щодо формування, розвитку, соціалізації особистості. Причому органічний взаємозв'язок державних та соціально-виховних інститутів дасть більш позитивні результати, ніж розв'язання конкретної проблеми окремими соціальними інститутами.

Системний підхід до вивчення теоретичних питань взаємодії соціальних інститутів суспільства в процесі формування здорового способу життя учнів загальноосвітніх шкіл дозволив нам сформулювати низку висновків:

Сучасна ситуація в Україні характеризується соціально-економічною й політичною нестабільністю, значним спадом виробництва, зниженням рівня життя більшості населення, посиленням розшарування населення за рівнем доходів, девальвацією морально-етичних норм і цінностей у суспільстві; кризовим зниженням у дітей і підлітків соматичного, психологічного та соціального здоров'я. Однією з причин явно незадовільного стану здоров'я підростаючого покоління є неефективні заходи його розвитку, удосконалення та збереження. Поглиблює цю негативну соціальну ситуацію відсутність цілісної картини, яка б відображала реальний стан здоров'я дітей та підлітків. Крім того, наявні цифрові й статистичні дані, результати соціологічних досліджень, спрямовані на вивчення й аналіз окремих різноманітних аспектів життя дітей і підлітків, часто є суперечливими та недостовірними. Тому першим кроком до позитивних соціально-педагогічних зрушень має стати реальний аналіз проблеми визначення теоретичних аспектів проектування концептуальної моделі ефективної взаємодії соціальних інститутів суспільства в процесі формування здоров'я та здорового способу життя дітей і підлітків України.

У країні склалася кризова соціально-економічна ситуація, яка призводить до значного погіршення здоров'я населення, падіння системи охорони його здоров'я і руйнування економічних умов його подальшого розвитку, яка ще довго буде відображатися не лише на демографічному, а й на соціально-економічному розвитку країни. Демографічна ціна соціально-економічної кризи надто висока і оцінюється дослідниками як гостро кризова.

Тяжке соціально-економічне становище молоді призвело до девальвації придбання високого освітнього, культурного та професійного рівня. Майже зник інтерес юнаків і дівчат до популярних раніше професій в промисловості і сільському господарстві, а також у сфері медицини, педагогіки, фізичної культури і спорту, науки і культури. Знижується рівень соціальних очікувань молоді і підлітків, все це зменшує інноваційний потенціал до подальшого підвищення свого освітнього, культурного і оздоровчого рівня, тобто відбувається зниження потреби в культурі, освіті, у формуванні здоров'я та здорового способу життя, все частіше ігнорується їх роль у процесі соціальної мобільності підростаючого покоління. У зв'язку з виявленою соціальною ситуацією потрібно розробити інноваційну систему оптимальної взаємодії соціальних інститутів суспільства з формування у дітей і підлітків свідомого ставлення до свого здоров'я як до особистісно-соціальної цінності [7].

Висновки. Отже, визначена соціально-педагогічна проблема може бути розв'язана лише в тому випадку, якщо будуть враховані три її базові аспекти:

- по-перше, це освітній аспект, який пов'язаний з реалізацією педагогічних і психологічних умов, коли дитина повинна отримати і засвоїти знання, факти й інформацію про те, що є позитивним та негативним у процесі формування здоров'я та здорового способу життя (через інститути освіти, охорони здоров'я, фізичної культури, сім'ї й т.п.);

- по-друге, виховний аспект, який пов'язаний з формуванням у дітей позитивної мотивації до збереження свого здоров'я, до ведення здорового способу життя (інститути освіти, охорони здоров'я, науки, культури, засобів масової інформації й т.ін.);

- і третій аспект – суто практичний, у якому необхідно реалізувати оптимальний рівень оздоровчих заходів: ефективне фізичне виховання; раціональне харчування, загартовуючі процедури; оптимальна психолого-емоційна ситуація в класі; в школі, в сім'ї; наявність психолого-педагогічних умов самореалізації особистості учня у сфері

РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

формуванні здоров'я та здорового способу життя (інститути освіти, збереження здоров'я, сім'ї, раціонального харчування, фізичної культури і спорту, дозвільної діяльності і т. ін.).

Всі аспекти означеної соціально-педагогічної проблеми повинні бути реалізовані на основі постійно діючого моніторингу.

Системний аналіз функціонування соціальних інститутів суспільства з питань формування у дітей і підлітків здоров'я та здорового способу життя, свідчить про необхідність і доцільність розробки концептуальної моделі відкритої соціально-педагогічної системи оптимальної взаємодії соціальних інститутів селища, з метою розв'язання проблеми формування у них свідомого ставлення до здоров'я та здорового способу життя як соціально-особистісної цінності.

Потрібно звернути на те, що при функціонуванні відкритої соціально-педагогічної системи утворюється механізм взаємодії єдності та наступності освітньо-виховного впливу на всіх рівнях соціуму.

Ця складноорганізована самостійна та багатофункціональна система буде спрямовано й ефективно впливати на особистість кожного учня, забезпечуючи підвищення рівня та якості

здоров'я та здорового способу життя підростаючого покоління.

1. Амосов Н. М. *Раздумья о здоровье*. – 2-е изд. – М.: Молодая гвардия, 1979. – 192 с. *Антология мировой философии в 4-х т.* – Т. 1. – Ч. 1. – М.: Мысль, 1969. – 575 с.; Т. 2. – М.: Мысль, 1970. – 776 с.

2. Апанасенко Г. Л., Попова Л. А. *Медицинская валеология*. – К.: Здоров'я, 1998. – 248 с.

3. Асташова Н. А. *Концептуальные основы педагогической аксиологии* // Педагогика. – 2002. – № 8. – С. 8 – 13.

4. Катков А. Л. *Управление здоровьем населения через формирования психического и психологического здоровья* // Валеология: Медико-психологические аспекты формирования здорового образа жизни. – К., 1999. – С. 82 – 83.

5. Омельченко С. О. *Здоров'я та здоровий спосіб життя людини: погляди, думки, висновки* // Рідна школа. – 2005. – № 7. – С. 6 – 10.

6. *Соціальна педагогіка: Підручник / За ред. проф. А. Й. Капської*. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.

7. *Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: Наук.-навч.-метод. посіб. для студентів, магістрантів, аспірантів та спеціалістів у галузі соціальної педагогіки, соціальної роботи* / Харченко С. Я., Кратінов М. С., Ваховський Л. Ц., Кратінова В. О., Песоцька О. П., Караман О. Л. – Луганськ: "Альма-матер", 2003. – 198 с.

Людмила Левицька, кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри німецької філології

Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розкрито психолого-педагогічні аспекти раннього шкільного навчання іноземній мові та роль гри як засобу розвитку особистості. Гра має великий вплив на емоційну та інтелектуально-вольову сферу дитини, виступає важливим інструментом оволодіння іноземною мовою на ранніх етапах вивчення. У статті представлено широкий діапазон ігрових вправ, які покликані стимулювати мовленнєві та мовні дії дітей в ігровій формі.

Постановка проблеми. На початок ХХІ століття іноземна мова стала важливим засобом міжнародного спілкування. Повсюдне використання нових інформаційних технологій, гостра потреба у фахівцях різних галузей, які активно володіли б іноземною мовою для розв'язання своїх професійних та особистих проблем, привели до визнання необхідності вивчення іноземної мови. Це означає, що школа повинна підготувати своїх випускників до спілкування в реальних життєвих ситуаціях,

навчити здобувати знання самостійно з метою подальшого вдосконалення в галузі обраної професії. Нова освітня система в Україні вимагає суттєвих змін у підході до викладання, оновлення змісту та методів навчання іноземних мов у школах. Основними принципами Програми 2001 р. є комунікативна спрямованість, особистісна орієнтація, автономія учня та інтегроване навчання різних видів мовленнєвої діяльності [4, 59]. Це потребує широкого використання інтерактивних форм навчання, рольових ігор, які